

jeziku učiti. Okrajni šolski nadzornik, ki ne sedi daleč od mene, je enkrat tako šolo obiskal in opazil, da slovenski otroci tam čisto zastonj sedé. Niti iz enega otroka ni mogel spraviti celega stavka.

Zato je predlagal pri šolski oblasti, naj bi se vendar vsaj v najnižjih razredih pomagalo otrokom v slov. maternem jeziku, toda nemška šolska oblast je to naravnost odbila. Nj. ekscelencija sedanji g. naučni minister je takrat, ko je bil prvokrat minister, poslal izbornega šolnika in vrlega avstrijskega domoljuba g. dr. Jarca za deželnega šolskega nadzornika na Štajarsko. Ta mož je imel ta edini pogrešek, da je tudi proti Slovencem hotel biti pravičen. On je te šole popolnoma obsodil, rekoč: »Te šole niso vredne, da solnce po njih sije.« To so mu v Gradcu zelo zamerili; moral je za vlade naučnega ministra Madeyskega svojo ožjo štajarsko domovino zapustiti in svoj prostor prepustiti novemu deželnemu šolskemu nadzorniku, odločno nemškemu Linhardu.

Te ljudske šole prav za prav niso prave ljudske šole, nego očitne ponemčevalnice, in za to iman dve prav izborni priči. Prva je g. dr. Foregger, celjski poslanec. On je lani v tej visoki zbornici stavil vprašanje na vlado o dozdevnih neprilichnostih na novi nemški šoli v Vojniku pri Celju in je označil vse »učence te nove šole kot nemške«. V tej šoli pa je 17 nemških in 62 slovenskih otrok. Tudi nova nemška ljudska šola v Ljutomeru ima le 14 nemških učencev poleg 69 slovenskih. Vendar je druga moja priča, neki g. Dular, podpredsednik nemškega šulvereina, pri božični slavnosti pred temi učenci govoril o nemškonacionalnem čustvu in izrekel upanje, da ti učenci in učenke postanejo kedaj krepki nemški možje in nemške žene. To je vendar najbolj očitno ponemčevanje. V trenutku, ko stopi slov. otrok v tako šolo, ga iztrgajo slovenski narodnosti in ga izročijo nemštvu in ga tudi kot nemškega smatrajo. Takih sol noče naš narod in proti njim vedno protestuje. Take šole so našemu ljudstvu le vsiljujejo, večina jih mora naše ljudstvo plačevati. Te šole so delo naših narodnih nasprotnikov, naših narodnih odpadnikov in c. kr. šolskih oblastij, so delo bivšega štajarskega namestnika barona Kübecka in koroškega deželnega predsednika Schmidt-Zabierowa in njunih okrajnih glavarjev, so delo izključno nemških deželnih šolskih svetov v Celovcu in v Gradcu in deželnih šolskih nadzornikov Gobanca, Zindlerja in Linharda.

O Gobancu ne bom dalje govoril, ker sem že ob drugi priliki svoje mnenje dovolj jasno izrekel in utemeljil. Gledé na deželnega šolskega nadzornika Zindlerja pa trdim, da nikakor ni pripraven za nadzornika gimnazij, ker je le matematik, a ne jezikoslovec. Nam Slovencem je bil že od nekđaj zelo sovražen in bo tak ostal do svoje smrti. Iz najnovejšega časa nam to potrjuje Celje. V prvi razred tamošnje nemške gimnazije je bilo 64 učencev vsprejetih, in takoj je deželni šolski nadzornik Zindler ukazal razdeliti prvi razred v dva razreda. Toda 89 učencem nove slov.-nemške gimnazije te dobrote ni privoščil.

Ko se je imenovanje novega deželnega šolskega nadzornika Linharda objavilo, zavladalo je veliko veselje po nekaterih nemških listih. Pozdravljali so ga odločno nemškega moža.

V tem oziru se ti krogi niso motili, kajti takoj je začel novo šolsko vojsko proti nam Slovencem, v kateri se je zelo odlikoval po svojevoljnem in nepostavnem postopanju. Šolski zakon deželnemu šolskemu svétu ne dovoljuje pri nastavljanju učiteljev odstopiti od zakonito sestavljenih ternapredlogov dotičnih okrajnih šolskih svetov.

(Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Pridiga

premilostljivega gospoda knezoškofa Mihaela o priložnosti blagoslovitve vogelnega kamena za novo farno cerkev v Čadramu na praznik obletnice cerkvenega posvečevanja dne 20. oktobra 1895.

(Dalje.)

3. Preljubi moji poslušalci! Doslej smo najjemenitnejše dele zvnaj cerkve ogledovali in smo jih prispodobili z duhovnim tempeljem. Sedaj pa stopimo v cerkev in vprašajmo, kaj pa je tu v notranjščini poglavitna reč? Najpotrebnejša priprava v notranji cerkvi je altar. Brez altara bi ne bila cerkev katoliška, bi ne bila hiša božja. Altar je bistveni notranji del. Vse drugo je le bolj oprava in olepšava, še celó prižnica in krstni kamen in svete podobe niso neobhodno potrebne, medtem ko altar moraš imeti. Kaj pa je v duhovnem tempelju altar? To je ljubezen do Boga in do bližnjega. Glejte, iz ljubezni do svojega nebeskega Očeta in do nas ubogih grešnikov je včlovečeni Sin božji, Jezus Kristus, trpel in umrl, je na gori Kalvariji opravil krvavo daritev presvete meše. Ta najsvetejša daritev se sedaj nekrvavo ponavlja na altarjih katoliških cerkvá. Iz gole ljubezni do nas prebiva Jezus neprestano na altarju v tabernakelju in se nam daje v dušno hrano pri svetem obhajilu.

Da, Bog je ljubezen. (I. Jan. 4, 16). In kjer je ljubezen doma, tam prebiva tudi On. Zatorej pa, ako hočeš predragi kristijan biti tempelj božji, moraš ljubiti Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli; svojega bližnjega pa, kakor samega sebe. Krščanska ljubezen mora biti močna podlaga tvojemu življenju, kakor opominja sv. apostol Pavel Efežane, naj se vtemeljijo in vkoreninijo v ljubezni, in caritate fundati et radicati. (Efež. 3, 27). Katero ljubezen je mislil s tem slavni apostol, to je povedal v svojem prvem listu do Korinčanov, ko je zapel v trinajstem poglavju prelepo hvalnico o sveti ljubezni, rekoč: »Ko bi človeške jezike govoril in angeljske, a ljubezni ne bi imel, bil bi brneč bron in zvenčec skrobotec. In ko bi imel preroštvo in bi vedel vse skrivnosti in vsako znanje; in ko bi imel vso vero, da bi gore prestavljal, a ljubezni ne bi imel, nič nisem. In ko bi na kosce razdajal v živež ubogim vse, kar imam, in ko bi dal svoje telo, da se sežgem, a ljubezni ne bi imel, nič mi ne koristi. Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva, ljubezen ni zavistna, ljubezen se ne hvali in ne napihuje. Ona se ne vede nespodobno, ne išče svojega, ne jezi se, ne misli hudega. Ne raduje se krivici, pa raduje se resnici. Ona vse potrpi, vse veruje, vse prenese. Ljubezen nikoli ne preneha; bodi si preroštva, nehala bodo, bodi si jeziki, umolknilo bodo, bodi si znanje, nehala bode ... Ostaje pa vera, upanje, ljubezen, to troje, največa od njih pa je ljubezen.« (I. Kor. 13, 1—13).

Iz teh apostolskih besed posnamemo prav lahko, da mora biti naša ljubezen požrtvovalna, da se mora kazati v dobrih delih in v zaslužnih dejanjih. »Otročiči moji, opominja apostol ljubezni sv. Janez, ne ljubite z besedo, ne z jezikom, temveč v dejanju in v resnici.« (I. Jan. 3, 18). Delavna bodi tudi Vaša ljubezen, predragi Čadramčani! Sedaj bote imeli ugodno priložnost, kazati to vzveličavno čednost. Vsakdo izmed Vas zamore pomagati pri zidanju nove župnijske cerkve. Pomore lahko ali z ročnim delom ali z milošnjo ali vsaj z molitvijo, katera ni najzadnja pripomoč pri takem delu. Caritas aedificat. (I. Kor. 8, 1). Ljubezen zidaj! V cerkvi pred tabernakeljem gori večna luč v znamenje, da je Jezus luč sveta in da neprenehoma čuje nad Vami. Bodite tudi Vi žarna luč. Delajte

dobro, da bode videl svet Vaša dobra dela in da bode slavil in hvalil Boga, ki je v nebesih. Naj cvete tukaj, kakor sem molil pri posvetitvi vogeljnika, bratovska ljubezen, katera je potrpljiva in dobrotljiva, katera vse veruje, vse prenese in vse premore.

4. Konec je potreba, da krije cerkveno poslopje močna, zanesljiva streha. Streha brani in varuje cerkev deža, snega, hude burje, sploh vremenske škode. Streha skrbi, da je v cerkvi vse mirno in tiho, kakor se spodobi za sveti kraj. Tudi čez našo dušo mora biti streha razpeta, in to je strah božji, kakor smo molili pri posvetitvi vogeljnika, ut vigeat in hoc loco timor Dei, naj se nahaja na tem mestu strah božji. Ako je strah božji duši streha, ako on dušo krije, tedaj se ona obvaruje greha, strastij, skušnjav, pa zauživa mir, veselje in zadovoljnost. Strah božji je začetek modrosti in pobožno spoznanje. (Sir. 1, 16. 17). Zato naj kraljuje v Vaših srcih, pa naj vlada v Vaših hišah, ki bodo potem dolgo stale in krepko. O vsakem izmed Vas, o vsaki družini in o vsaki hiši, da, o celi fari naj velja božji glas, ki ga je slišal sv. apostol Janez, ko je v zamaknjenosti videl sveto mesto, novi Jeruzalem, priti z neba od Boga, pripravljeno kakor nevesta, ki je ozaljšana za svojega ženina: »Glej, šotor božji med ljudmi; in prebival bode Bog z njimi. In oni bodo njegovo ljudstvo, in On sam, njihov Bog, bode z njimi.« (Apok. 2—4). Kakor bode kraj, ki smo ga danes blagoslovili, strašen za vso prihodnost, ker bo na njem stala hiša božja, hiša molitve, enako bodite tudi Vi božjega strahu polno svetišče, ki je, kakor smo molili pri posvetitvi vogeljnika, odločeno molitvi in klicanju in hvaljenju našega Gospoda Jezusa Kristusa! (Dalje prib.)

Gospodarske stvari.

Proti bramorju.

Skoraj vsako pomlad pokaže se na vrtilih škoda, katero napravi bramor ali podjednica. Ta nepridiprav pregrize vse nežne rastlinske koreninice, posebno preganja sadike in podzemeljske mladike tako, da morajo v kratkem oveneti. Pa ko bi tega tudi ne delal, stori že dosti škode s tem, da dela pod zemljo svoje ljuknje, da prerije tla. Na ta način spodkopava korenine, rastline ne morejo dovolj hrane iz zemlje dobivati, ker jim je zveza pretrgana in namesto da bi lepo rastle, morajo od dne do dne hirati, poginiti.

Ko je na vrtu dovolj škode napravil, poišče si bramor meseca julija ali avgusta tudi travnike. Kjer si napravi gnezdo, tam ne more trava več rasti; v kratkem postane rudečkasta, suha in pokaže se gola zemlja. V vsakem gnezdu se nahaja po navadi več ko 200 bramorjevih mladičev.

Preganjati se mora bramor precej spomladi, prej ko dobi zarod. Ljuknja, katero si je pod zemljo napravil, naj se od zunaj odkoplje. V njo se vlije nekoliko vode, potem pa kamenenega olja ali petroleja, terpetinke, žgane smole ali kaj sličnega. Na to se vlije še nekoliko same vode. Ne bode dolgo čakati, in prikazali se bodo bramorji na vrhu zemlje, a tudi tam obnemogli obležali.

Nekateri skopljejo pod bramorjevo ljuknjo novo jamo, denejo v njo kako globoko posodo ter čakajo kje blizu. Ako romajo bramorji brezskrbno po svojih mostovžih, zmanjka jim na enkrat dna in prekucnejo se v nastavljeno posodo, iz katere ne morejo več tako lahko.

Jeseni je dobro na kako ugodno mesto zakopati

nekoliko konjskih fig. V tej kopici se začnejo bramorji zaradi toplote zbirati in spomladi jih je navadno še precejšno število skupaj ter pridejo na tako priprost način človeku v roko. Kjer se na travniku opazi gnezdo, mora se izkopati in zarod pokončati. Kedar se na vrtu koplje, naj se večje grude tudi razbijejo, kajti v njih so večkrat bramorjevi mladiči.

Od živalij preganjajo bramorja prav uspešno krt, rovkva, vrane, šoje in kavke. Pri vsem tem pa je glavna stvar, da se o pravem času s pokončavanjem prične ter se ne odlaga tako dolgo, da je že prepozno, nemožno.

Sejmovi. Dne 28. marcija v Št. Ilju v Slov. gor., v Poličanah (za svinje) in v Slov. Gradcu. Dne 30. marcija v Trbovljah, Kamnici in Sevnici ob Savi. Dne 31. marcija pri Sv. Križu na Slatini. Dne 1. aprila v Arvežu, na Ptuju in v Imenem (za svinje). Dne 2. aprila v Konjicah, na Laškem, Bregu pri Ptuju (za svinje) v Radgoni, Reichenburgu in Artičah. Dne 3. aprila na Spod. Polskavi (za svinje).

Žitne cene v Mariboru od 14. do 1. marcija. Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 55 kr., rž 5 fl. 20 kr., ječmen 4 fl. 40 kr., oves 3 fl. 65 kr., turšica ali koroza 4 fl. 45 kr., proso 5 fl. in ajda 4 fl. 60 kr.

Dopisi.

Od Sv. Duha na Ostrem vrhu. (Posojilnica).

Dne 12. marcija t. l. smo ustanovili »posojilno in hranilno društvo za faro Sv. Duha na O. v. in za občino Šlosberg, registrirano zadrugo z neomejenim poroštvom« s sedežem pri Sv. Duhu. Za predsednika je bil izvoljen: Jakob Gradišnik, za njegovega namestnika: Jakob Čepe, za odbornike: Feliks Lakožič, Jožef Posnitz, Anton Gril, Janez Repolusk, Janez Kapun, za namestnika: Peter Pušnik. V nadzorovalni odbor izvoljeni so in sicer za predsednika: Franc Stelzl, za namestnika: Franc Postl, za odbornike: Ignacij Repolusk, Martin Schlacher, Jan. Žaucer, Stefan Ofič, Jožef Schunko, Janez Sivec in Karl Podlogar. Za knjigovodja in blagajničarja je izvoljen domači g. župnik F. S. Šegula. Odločili smo se za zistem Raiffeisen, ki je od kmeta in za kmečke razmere izumljen, ter da se rešimo bližnje in daljnje posojilnic po sistemu Schulze-Delitsch. Na Štajarskem je do sedaj od 28. jan. 1894 ta naša triinštirideseta Raiffeisnova posojilnica, na slovenski zemlji šesta (Bizeljsko leta 1894., Selnica ob Muri, Radvanje, Pesnica in Hoče), v treh slučajih na Štajarskem je knjigovodja domači župnik. Deželni odbor štajarski hvalevredno podpira na vse moč načine ravno te Raiffeisnove posojilnice. 1. Izposloval jim je velike olajšave pri kolkovanju (štempeljnih), prostost poštnine, ter prostost obrtniškega in (do 300 fl.) dohodninskega davka. 2. Deželni revizor, ki se tudi marljivo slovensko uči, g. Franc Senn, z veliko radovoljnostjo brezplačno za začetek vse potrebno uredi. 3. Daje odbor potrebne tiskovine po jako nizki ceni. Sedaj se pripravljajo in deloma so že dogotovljene slovenske tiskovine. 4. Posodi za začetek sl. dež. odbor 250 gold. brezobrestno in 2000 gld. po 3% na deset let. — Mi mislimo, da naj bi se v tej reči Slovenci ne kujali kakor otroci; poznejši časi bodo nas sicer ostro obsojali, ter naj bi dobro sprejeli, ki se nam itak tudi na naše stroške, pa ne na narodne, ponuja. Deželnega revizorja se ni bati. Ostreje je nadzorovanje, bolje je, pri denarju je že tako. Raiffeisnove posojilnice ome-